

PRAKTYCZNY PORADNIK MĘŻÓW ZAUFANIA

Poświęć niedzielę dla Polski

Wybory do Sejmu i Senatu RP
2011

autor: CLIMB

Dokument przeznaczony jest do użytku mężów zaufania i innych osób pracujących w komisjach wyborczych pragnących doskonalić się w skuteczności udaremniania i wykrywania fałszerstw wyborczych na terenie obwodowych komisji wyborczych.

POLSKA 2011

Spis treści

1. Wprowadzenie.	3
2. Ogólna postawa męża zaufania.....	3
3. Co powinien mieć każdy mąż zaufania.....	4
4. Jak dokonywane są oszustwa w obwodowych komisjach wyborczych?.....	4
5. Główne zadania męża zaufania w skrócie.....	7
6. Wcześniej rano. Przed otwarciem lokalu wyborczego.....	8
7. Praca w ciągu dnia wyborczego. Od otworzenia lokalu wyborczego do jego zamknięcia.....	9
0-18	

1. Wprowadzenie.

Niniejsze opracowanie jest próbą uporządkowania praktycznej wiedzy przydatnej mężom zaufania oraz innym osobom czyniącym wysiłki w kierunku udaremnienia lub wykrycia fałszerstw wyborczych dokonywanych na poziomie obwodowych komisji wyborczych. Dokument ten jest odpowiedzią na obiektywne zapotrzebowanie patriotów Rzeczypospolitej Polskiej, którzy uczciwymi środkami, świadomie dążą do osiągnięcia jak najlepszego wyniku wyborczego obozu patriotycznego w najbliższych wyborach parlamentarnych. Wynik wyborczy ma przyczynić się do wyzwolenia Polski spod wpływu wszelkich przestępczych, krajowych i zagranicznych oligarchii oraz nieuprawnionych ataków innych krajów na suwerenność naszego państwa. Warunkiem koniecznym osiągnięcia uczciwego zwycięstwa na miarę naszych możliwości jest wyeliminowanie możliwie największej ilości fałszerstw wyborczych. Oczywistym jest, że materiał tego typu może być ciągle wzbogacany i uzupełniany nowymi wątkami i praktycznymi wskazówkami.

2. Ogólna postawa męża zaufania.

Mąż zaufania jest po to, żeby jak najmniej ufał, a jak najwięcej wiedział. Jako osoba wyznaczona do monitoringu i cichej kontroli musi operacyjnie założyć, że jeden lub więcej członków komisji lub inna osoba dokonają próby fałszowania wyników wyborczych. Mąż zaufania jest powołany właśnie po to, aby być nieufnym w stosunku do członków komisji i innych osób znajdujących się w lokalu wyborczym i jego otoczeniu. Należy pamiętać, że już sama obecność uważnego męża zaufania powoduje, że część potencjalnych oszustów wyborczych zrezygnuje z planowanych oszustw w obwodowej komisji, obawiając się ich wykrycia i związanej z tym kary. Choćby tylko z tego powodu powoływanie jak największej ilości mężów zaufania jest korzystne z punktu widzenia możliwego ograniczenia ilości fałszerstw w obwodowych komisjach wyborczych. W czasie pracy w komisji należy być wyczulonym na wszelkie próby odciągania męża zaufania od swoich obowiązków. Czasami służą temu miłe skądinąd gesty innych członków komisji polegające na poczęstunku. Mąż zaufania powinien na bieżąco dokonywać notatek na temat wszelkich nietypowych zdarzeń w lokalu wyborczym podając zawsze dokładną godzinę oraz nazwisko danego członka komisji lub schematyczny opis osoby (płeć, wiek, ubiór, wygląd), która brała udział w zdarzeniu.

3. Co powinien mieć każdy mąż zaufania.

3.1. Dokumenty i przedmioty wymagane przez komisję

- Dokument upoważniający do przebywania w lokalu wyborczym wystawiony przez swój sztab wyborczy
- Identyfikator z imieniem i nazwiskiem, funkcją oraz nazwą komitetu wyborczego, który reprezentuje

3.2. Rzeczy użyteczne

- Formularz danych męża zaufania dostarczony przez jego komitet wyborczy
- Długopis i notes
- Kalkulator
- Telefon komórkowy (najlepiej z aparatem fotograficznym, jeśli nie ma – dodatkowo aparat fotograficzny)
- Numer telefonu do swojego sztabu wyborczego
- Numer telefonu do komisariatu policji zajmującego się danym rejonem
- Prowiant
- Tabletki od bólu głowy
- Spokój ducha

4. Jak dokonywane są oszustwa w obwodowych komisjach wyborczych?

Oszustwa wyborcze przy braku jakiegokolwiek nadzoru mogą być realizowane w sposób zupełnie prosty i bezczelny. Mogą mieć też formy bardziej ukryte i wyrafinowane. **Ostatecznie jednak wszystkie metody stosowane, na poziomie obwodowej komisji wyborczej, sprowadzają się do doprowadzenia do podpisania przez wszystkich członków komisji fałszywego protokołu z prac komisji.** Schematy konkretnych działań oszustów mogą być różne w zależności od realnych możliwości działania, czyli mniejszej lub większej kontroli i monitoringu pracy komisji zarówno przez poszczególnych członków komisji, obserwatorów zagranicznych i przede wszystkim mężów zaufania (MZ).

4.1. Istota i mechanizm oszustwa wyborczego na terenie obwodowej komisji wyborczej

Istota oszustwa wyborczego na terenie obwodowej komisji wyborczej polega na świadomym podpisaniu fałszywego protokołu z prac komisji, który nie odzwierciedla

realnych ilości takich jak:

- ilość wszystkich posiadanych przez komisję kart do głosowania,
- ilość wydanych kart do głosowania / ilość podpisów złożonych przez wyborców w spisie wyborców,
- ilość niewykorzystanych kart do głosowania,
- ilość głosów ważnych i nieważnych,
- ilość realnie oddanych głosów na poszczególne komitety wyborcze.

Manipulując tymi wielkościami oszuści muszą zachować zgodność arytmetyczną protokołu, gdyż w innym przypadku protokół zostałby odrzucony przez komisję wyższego szczebla. Dodatkowo, w celu „zalegalizowania” fałszywego protokołu oszuści dążą zawsze (w miarę możliwości) do materialnego sfalszowania, ilościowego i jakościowego, rekwizytów wyborczych takich jak karty do głosowania będące w posiadaniu komisji obwodowej, karty do głosowania znajdujące się w urnie wyborczej i spisu wyborców.

4.2. Przykładowe schematy działania oszustów wyborczych

Co muszą konkretnie zrobić, jakie czynności wykonać osoby planujące i realizujące oszustwo wyborcze, aby wybory na szczeblu danej komisji obwodowej, czyli na terenie konkretnego lokalu wyborczego zostały sfalszowane, a cały proceder pozostał nie odkryty?

Należy podkreślić, że wszystkie niżej wymienione schematy oszustw stają się niemożliwe lub bardzo trudne do przeprowadzenia przez fałszerzy wyborczych przy prawidłowym, rzetelnym i świadomym działaniu członków poszczególnych komisji wyborczych oraz mężów zaufania. Wyegzekwowanie przeprowadzenia uczciwych wyborów jest możliwe i zależy od wszystkich osób pracujących na terenie konkretnych lokali wyborczych.

A. Fałszerstwa przy braku jakiegokolwiek kontroli lub przy kontroli całkowicie niewystarczającej (dotyczy części lokali wyborczych w Polsce).

Członkowie niektórych komisji w Polsce, którzy np. od lat, przy okazji wszystkich wyborów, prowadzą prace obwodowych komisji wyborczych w tych samych lokalach wyborczych wiedząc, że nie mają nad sobą żadnej realnej kontroli lub kontrolę niewystarczającą, mogą realizować oszustwa wyborcze zupełnie swobodnie. Dotyczy to również niektórych lokali wyborczych poza granicami Polski.

Czynności składające się na fałszowanie wyborów. Co robią oszuści?

- 1) Ustalają zakres fałszerstwa
Zakres ten zależny jest od ich poczucia bezkarności i oceny na jak wiele mogą sobie pozwolić w ramach granicy prawdopodobieństwa, tak by nie padło wyraźne oskarżenie i zachowane zostały pozory uczciwości.
- 2) Przygotowują od razu fałszywy pełny protokół z wyborów, tak jakby wybory już się dokonały lub ustalają wszystkie wartości fałszywego protokołu.
- 3) Przygotowują fałszywe karty wyborcze z wypełnionymi przez siebie głosami zgodnie z ustalonym wcześniej protokołem – wszystkie, czyli pokrywające

realną **wysoką** frekwencję lub karty przeznaczone do dorzucenia na wybranego przez nich kandydata.

- 4) W odpowiednim dla nich momencie, po zamknięciu lokalu wyborczego zabierają całą realną zawartość urny lub ustaloną jej część w „bezpieczne” miejsce i zastępują ją kartami wcześniej przygotowanymi.
- 5) Falszują spis wyborców, przez dopisanie brakujących podpisów, tak aby ilość podpisów, która ma odpowiadać ilości wydanych kart do głosowania zgadzała się z ilością kart „wyjętych” z urny.
- 6) Podpisują fałszywy, wcześniej przygotowany protokół lub sporządzają fałszywy protokół na podstawie ustalonych wcześniej fałszywych wielkości.
- 7) Dalej postępują zewnętrznym jak normalna komisja wykonując normalne wytyczne Państwowej Komisji Wyborczej, deponując całą fałszywą dokumentację zgodnie z tymi wytycznymi.
- 8) Po opuszczeniu lokalu wyborczego, w sposób, który uznają za właściwy pozbywają się wykradzionych z urny kart do głosowania niszcząc je lub ukrywając.

Jest to mechanizm, który może mieć różne warianty, swoistą dramaturgię i specyfikę czasoprzestrzenną w konkretnie realizowanych przypadkach. Ważne, że w przypadku kontroli zachowuje on pozór legalności, gdyż zgadzają się ilości kart do głosowania oraz ilości podpisów wyborców. W przypadku kontroli po zakończeniu śledztwa osoba kontrolująca może posługiwać się tylko poszlakami. Trudne jest udowodnienie fałszywości 2000 kart, gdy w rzeczywistości same karty są opieczętowane rzeczywistą pieczęcią komisji. Trudno jest też zrobić przesłuchanie 3000 osób uprawnionych do głosowania w danym obwodzie po to, aby wykryć, że część podpisów jest sfalszowana.

Przy tego typu oszustwach, oszuści mogą zawyżać frekwencję wyborczą w ramach założonego przez nich prawdopodobieństwa.

B. Bardziej wyrafinowane i zakamuflowane schematy fałszerstw wyborczych

W przypadku bardziej wyrafinowanych i zakamuflowanych fałszerstw wyborczych oszuści na różne sposoby, w innej skali, w odmiennych układzie czasoprzestrzennym dokonują podobnych czynności do tych, które wymieniono powyżej.

Uwaga: z tą częścią zapoznani zostaną wyłącznie wszyscy członkowie komisji wyborczych i mężowie zaufania zgłoszeni przez PiS (także „rekrutowani” zgodnie z porozumieniem pomiędzy PiS, Klubami Gazety Polskiej, Ruchem Społecznym im. Lecha Kaczyńskiego oraz Solidarnymi 2010), a więc ok. 50 tys. osób, które będą pracować we wszystkich ok. 25 tysiącach komisji wyborczych w całej Polsce. Nie podajemy jej do publicznej wiadomości, by nie był swoistą instrukcją ... jak fałszować wybory. **Jednocześnie jesteśmy zdeterminowani, by wreszcie wszyscy fałszerze wyborów zgodnie z prawem zaczęli trafiać na wiele lat do więzienia, ponieważ to jedno z ciężkich przestępstw karane surowo w krajach w pełni demokratycznych.**

Jeszcze raz należy podkreślić, że wszystkie lub zasadnicza większość przedstawionych scenariuszy oszustw może być wykryta i udaremniona przy prawidłowej i cierpliwej pracy uczciwych członków komisji oraz mężów zaufania.

5. Główne zadania męża zaufania w skrócie.

Ważne jest, aby mąż zaufania dobrze zrozumiał jakie jest jego istotne zadanie i na co ma zwrócić szczególną uwagę w swojej pracy.

5.1. Główne obiekty i czynności.

W skrócie mąż zaufania od początku do końca swojej obecności w lokalu wyborczym powinien monitorować:

- urnę wyborczą,
- książkę ze spisem wyborców,
- karty do głosowania będące w dyspozycji komisji,
- zachowania wyborców i ich ewentualnych nieuczciwych pomocników,
- liczenie głosów przez komisję.

Przychodząc do lokalu wyborczego mąż zaufania powinien od razu uchwycić wzrokiem wymienione wyżej obiekty i zwracać uwagę czy komisja postępuje z nimi w sposób właściwy.

5.2. Co może się wydarzyć.

W kontekście poszczególnych obiektów i czynności mogą mieć miejsce następujące zdarzenia:

- urna wyborcza:
 - dorzucenie głosów do urny,
 - próba wynoszenia urny lub umieszczania jej w miejscu, w którym jest niewidoczna
 - podmiana całej urny,
 - podmiana całej zawartości urny,
- spis wyborców
 - złożenie fałszywych podpisów w spisie wyborców za tych wyborców, którzy nie wzięli udziału w wyborach
 - nieprawidłowe policzenie ilości osób, które złożyły podpis (zawyżenie ilości)
- karty do głosowania będące w dyspozycji komisji
 - kradzież pewnej określonej ilości kart do głosowania przez członka/ów komisji
- zachowania wyborców i ich ewentualnych pomocników,
 - należy zwrócić uwagę, czy w wyborach nie biorą udziału osoby przekupione,

które są kontrolowane przez tych, którzy ich przekupili.

- liczenie głosów przez komisję.
 - podmiana kart z głosami
 - unieważnianie kart z głosami przez dopisywanie drugiego krzyżyka
 - kradzież wypełnionych kart
 - złe segregowanie kart z głosami na poszczególne komitety wyborcze polegające na kładzeniu karty z głosem na np. naszego kandydata na kupkę z głosami na innego kandydata (liczenie naszego głosu jako ich głos wbrew temu co jest na karcie)

Uwaga: wyraźne zobaczenie każdego z wyżej wymienionych zdarzeń wymaga natychmiastowej, stanowczej i wyraźnej reakcji męża zaufania w postaci zażądania wpisu zdarzenia do protokołu, próby fizycznego udaremnienia wykonania nielegalnej czynności /np. złapania za rękę, uniemożliwienia wyniesienia urny z lokalu.../ z zawiadomieniem organów ścigania włącznie/.

6. Wcześniej rano. Przed otwarciem lokalu wyborczego.

Mąż zaufania powinien być obecny w lokalu wyborczym obwodowej komisji od samego początku prac komisji. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej ma obowiązek ogłoszenia godziny porannego spotkania i rozpoczęcia pracy przez członków komisji przez wywieszenie jej w widocznym miejscu w budynku, w którym mieści się lokal wyborczy. Gdyby po **punktualnym** przybyciu męża zaufania okazało się, że urna jest już zamknięta, należy niezwłocznie zażądać od Przewodniczącego komisji ponownego otworzenia urny w celu ponownego komisyjnego jej sprawdzenia i zamknięcia, a całe zdarzenie należy koniecznie opisać w protokole.

6.1. Karty do głosowania i inne dokumenty będące w dyspozycji komisji

Należy wiedzieć, że czyste karty do głosowania, formularze protokołu głosowania, pieczęć danej komisji oraz spis wyborców wraz z listą osób, którym udzielono pełnomocnictwa do głosowania w imieniu wyborców ujętych w spisie **znajduje się w dyspozycji upoważnionych członków komisji przynajmniej od dnia poprzedniego**. Fakt ten daje teoretyczną i praktyczną możliwość nieograniczonego kopiowania kart do głosowania czy nawet skopiowania samej pieczęci przez nieuczciwych członków komisji. Z uwagi na to należy operacyjnie założyć, że ktoś, kto planuje sfalszowanie wyborów jest już w posiadaniu określonej ilości gotowych wypełnionych na korzyść swojego kandydata lub pustych kart do głosowania, którymi zamierza zastąpić karty do głosowania wrzucone legalnie przez wyborców do urny w czasie dnia całego dnia głosowania. Z tego względu należy bezwzględnie prowadzić ciągły monitoring urny do głosowania oraz kart do głosowania w czasie liczenia po otwarciu urny.

6.2. Czynności komisji, które należy monitorować:

Mąż zaufania powinien monitorować następujące czynności komisji:

- a) sprawdzenie ilości wszystkich otrzymanych dzień wcześniej kart do głosowania oddzielnie dla Sejmu i Senatu

Jest to bardzo ważny punkt. Mąż zaufania powinien za wszelką cenę mieć stuprocentową pewność, że podana ilość kart będących w dyspozycji komisji oraz realna ilość kart są identyczne. Należy żądać przeliczenia kart oraz należytego ich zabezpieczenia, tak aby niemożliwe było ich wykradnięcie lub dodanie.

- b) ostemplowanie kart do głosowania w miejscu na to przeznaczonym (powinno to nastąpić przed otwarciem lokalu wyborczego tj. g. 6.00 lub bezpośrednio po g. 6.00)
- c) zabezpieczenie pieczęci i opieczętowanych kart do głosowania
- d) przygotowanie spisu wyborców oraz kart do głosowania na stoliku. Należy zwrócić uwagę, czy spis wyborców nie jest już „wypełniony”.
- e) zamknięcie urny wyborczej. (patrz dalej)

6.3. Urna wyborcza – na co należy zwrócić uwagę:

Należy zwrócić uwagę na następujące rzeczy:

- Czy urna jest pusta

Należy zwrócić uwagę na to, czy urna przed zamknięciem jest pusta, czy nie ma ukrytych, podklejonych w niej kart do głosowania, czy nie ma podwójnych ścianek.

- Czy urna jest szczelna

Należy zwrócić uwagę, czy urna jest wykonana w taki sposób, że karty do głosowania mogą być do niej wrzucane tylko przez przeznaczony do tego otwór na górze, oraz, że karty do głosowania nie mogą być z niej w żaden sposób wyjęte bez zerwania pieczęci.

- Zamknięcie / opieczętowanie urny

Monitoring skutecznego zamknięcia i opieczętowania urny przez członków komisji oraz umieszczenie jej od momentu opieczętowania na widocznym miejscu, tak, aby do momentu otworzenia lokalu wyborczego o godzinie 6 rano nic nie zostało do niej dorzucone.

Uwaga: urna musi być zawsze widoczna dla wszystkich obecnych członków komisji i mężów zaufania i ciągle przez nich monitorowana już od momentu zamknięcia i opieczętowania pustej urny przed rozpoczęciem głosowania (!) do momentu otworzenia lokalu wyborczego dla głosujących, poprzez cały dzień wyborczy, aż do momentu zamknięcia lokalu wyborczego, komisyjnego sprawdzenia stanu pieczęci, otworzenia urny i wyjęcia kart do głosowania w celu ich policzenia.

7. Praca w ciągu dnia wyborczego. Od otworzenia lokalu wyborczego do jego zamknięcia.

O godzinie 6.00 następuje otwarcie lokalu wyborczego i rozpoczyna się dzień wyborczy. Komisja powinna być obecna w składzie minimum 3-osobowym przy zawsze obecnym przewodniczącym lub jego zastępcy. Członkowie komisji wydają na podstawie

dokumentów tożsamości sprawdzają czy dany wyborca znajduje się w spisie wyborców i wydają mu kartę do głosowania. Każda wydana karta ma być ostemplowana pieczęcią komisji. Wyborca potwierdza odbiór karty do głosowania podpisem.

Na co należy zwrócić uwagę podczas dnia wyborczego:

- Ciągły monitoring urny

Przez cały dzień wyborczy musimy kontrolować, czy żaden z wyborców lub jakkolwiek inna osoba **nie dorzuca do urny** jakichkolwiek dokumentów poza pojedynczymi kartami do głosowania.

- Uwaga na kupowanie głosów

Zwrócenie uwagi, czy wyborcom nikt nie „pomaga” w niewłaściwy sposób w oddawaniu głosów. Czy nikt ich nie kontroluje na terenie lokalu wyborczego lub w jego otoczeniu. Jeżeli zauważylibyśmy tego typu zachowania należy natychmiast zawiadomić o tym swój sztab wyborczy.

- Głosowanie osób w oparciu o zaświadczenia

Zwrócenie uwagi, czy osoby niemieszkające na terytorium danej komisji obwodowej głosują na podstawie zaświadczenia. Ważne, żeby każda z osób głosujących na podstawie zaświadczenia zostawiła zaświadczenie w komisji.

- Liczenie osób, które wrzucają kartę do urny i składają podpis w księdze

Dobrym, choć dość wymagającym sporego wysiłku sposobem kontroli jest liczenie osób, które pobrały karty do głosowania oraz osób, które wrzuciły tę kartę do urny.

- Monitoring spisu wyborców - podszywanie się pod nieobecnych – **Bardzo ważne!!**

Zwłaszcza pod sam koniec dnia wyborczego, gdy prawdopodobieństwo należy zwrócić uwagę, czy żaden z członków komisji nie dokonuje w spisie wyborców żadnych nieuzasadnionych wpisów np. podpisując się za osoby, które nie brały udziału w wyborach i głosując niejako w ich imieniu. Należy zwrócić szczególną uwagę, gdzie znajdują się listy wyborców po zamknięciu lokalu wyborczego. Należy liczyć się z tym, że osoby zamierzające sfałszować wybory będą chciały złożyć podpisy za wyborców, którzy nie wzięli udziału w wyborach.

- Monitoring kart do głosowania, którymi dysponuje komisja

Mąż zaufania powinien zwracać uwagę, czy żaden z członków komisji nie wykrada czystych kart do głosowania oraz czy karty będące w posiadaniu komisji są odpowiednio zabezpieczone przed kradzieżą.

- Zamknięcie lokalu wyborczego – zapieczętowanie urny

Ważnym momentem jest moment zamknięcia lokalu wyborczego i moment otworzenia urny wyborczej. Po zamknięciu lokalu wyborczego i opuszczeniu go przez ostatniego wyborcę komisja natychmiast zapieczętowuje wlot urny zaklejając go paskiem papieru z pieczęcią komisji oraz podpisami członków komisji. Należy uważać, żeby w zamieszaniu nikt nie dorzucił nielegalnych kart do głosowania do urny wyborczej przed jej zaklejeniem. Po zaklejeniu urna musi być ciągle widoczna!! Pod żadnym pozorem nie wolno zgodzić się na jej przenoszenie do innych pomieszczeń lub miejsc, w których byłaby niewidoczna dla mężów

zaufania i wszystkich członków komisji!

8. Po zamknięciu lokalu wyborczego i zaplombowaniu urny wyborczej.

Ilość wydanych kart do głosowania ustala się poprzez policzenie w spisie wyborców podpisów złożonych przez wyborców. Liczenie realizowane jest przy zapieczętowanej urnie, która znajduje się w widocznym dla wszystkich miejscu i musi być monitorowana, podobnie jak monitorowany i zabezpieczony musi być spis wyborców!

Komisja rozpoczyna pracę od ustalenia i zapisania w protokole następujących danych:

- liczby wyborców uprawnionych do głosowania (umieszczonych w spisie wyborców) w chwili zakończenia głosowania
- ilości kart do głosowania, jakimi dysponowała komisja (oddzielnie dla Sejmu i Senatu)

Jest to ilość ustalona już rano, znana członkom komisji i sprawdzana przed otwarciem lokalu wyborczego. Ilość ta fizycznie powinna być sprawdzona rano przed otwarciem lokalu wyborczego.

- liczby wydanych kart do głosowania – liczenie podpisów (oddzielnie dla Sejmu i Senatu)

Liczba ta jest określana na podstawie podpisów w spisie wyborców. Ważne, żeby ilość ta była dobrze skontrolowana. Najlepiej gdyby liczenia dokonywało dwóch niezależnych członków komisji z przeciwnych komitetów wyborczych. W czasie liczenia podpisów mąż zaufania powinien dawać do zrozumienia, że uczestniczy w liczeniu i kontroluje to, co jest robione. W czasie tej procedury notuje poszczególne wyniki otrzymane przez różnych liczących. Jeżeli są rozbieżności zwraca uwagę przewodniczącemu, że należy dokonać ponownego przeliczenia podpisów. Uważając na „pomyłki” przy liczeniu osób, które pobrały karty do głosowania, **należy uważać raczej na zawyżanie tej ilości niż jej zaniżanie**, choć oczywiście wynik powinien się zgadzać, co do jednego i minimum dwóch niezależnie liczących członków komisji powinno otrzymać ten sam rezultat.

- liczba wyborców głosujących na podstawie zaświadczenia – **liczenie wpisów/podpisów i zaświadczeń**

Bardzo ważne jest, aby ustalić liczbę kart pobranych przez osoby dopisane do spisu wyborców na podstawie zaświadczenia. Ważne jest, aby ilość pobranych przez komisję zaświadczeń była zgodną z ilością osób dopisanych. Mąż zaufania powinien domagać się podania takiej wielkości i zanotowania jej do dalszych statystyk w jego sztabie wyborczym.

- liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika – **liczenie pełnomocnictw i podpisów**

Uwaga: w czasie rozliczania kart do głosowania spis wyborców powinien być cały czas monitorowany, gdyż podobnie jak do urny osoba, która chce sfalszować wybory w komisji obwodowej zamierza dorzucić fałszywe głosy, tak do spisu wyborców zarówno w czasie dnia wyborczego, a tym bardziej po zamknięciu lokalu osoba ta lub jej pomocnik zamierza dodać fałszywe podpisy w rubrykach tych osób, które nie wzięły udziału w wyborach.

- liczba niewykorzystanych kart do głosowania

Bardzo ważne jest 100% sprawdzenie **z natury** ilości niewykorzystanych kart do głosowania. **Po policzeniu karty niewykorzystane muszą zostać zapakowane i opieczątowane, w sposób uniemożliwiający wyjęcie czy dodanie kart do pakietu.** To bardzo ważny punkt. Jeżeli rano, ilość wszystkich kart w posiadaniu komisji została fałszywie zawyżona lub zaniżona, teraz powinno to zostać wykryte.

Uwaga: suma kart niewykorzystanych oraz kart wydanych głosującym powinna być równa liczbie kart będących w dyspozycji komisji od początku. Jeżeli suma ta jest inna należy przeprowadzić ponowne policzenie podpisów wyborców w spisie wyborców, które to podpisy odpowiadają ilości kart wydanych oraz policzenie kart niewydanych, pozostałych w dyspozycji komisji. Jakiegokolwiek istotne różnice w tym punkcie obliczeń oznaczają, że została przyjęta nieprawdziwa/sfalszowana któraś z podanych niżej wartości:

- ilość kart do głosowania będąca w posiadaniu komisji od początku
- ilość kart realnie wydanych określana na podstawie podpisów w spisie wyborców
- ilość kart pozostałych będących w dyspozycji komisji po zakończeniu głosowania

Uwaga: jakiegokolwiek mechanizmy oszustw wyborczych muszą jednak zachować zgodność arytmetyczną powyższych danych. W innym razie protokół danej komisji obwodowej będzie zawierał istotne usterki na podstawie, których może zostać wszczęte dochodzenie.

9. Otwarcie urny i liczenie głosów.

Przy otwieraniu urny należy zwrócić uwagę, czy nie widać niczego niepokojącego. Czy niektórzy członkowie komisji nie wykazują nerwowych zachowań? Czy ich ubiór może skrywać plik z 50-100 kartami do głosowania? Czy nie sięgają nerwowo do kieszeni i torebek (panie)? Czy mają odłożone długopisy, którymi mogliby „psuć” głosy dostawiając drugi krzyżyk itp.?

9.1. Sprawdzenie urny i pieczęci przed jej otwarciem

Komisja sprawdza urny i pieczęcie a następnie, jeżeli pieczęcie są nienaruszone, otwiera urnę i wyjmuje karty do głosowania. Czynności te powinny być wykonywane bez pośpiechu i zamieszania w sposób przejrzysty dla wszystkich uczestniczących. Nikt nie ma prawa odkładać na bok i czynić ich niewidocznymi dla innych żadnej części wyjętych kart. Należy zwrócić uwagę, czy w urnie nie ma paczek-plików kart, które wyglądają na wrzucone w całości. Należy też zwrócić uwagę, czy żadna z kart nie pozostała w urnie.

9.2. Ustalenie ilości kart do głosowania wrzuconych do urny przez wyborców

Komisja dokonuje policzenia wszystkich kart do głosowania znajdujących się w urnie opisując i licząc ewentualne karty przedarte itp.. Przeglądając systematycznie karty do głosowania wyjęte z urny komisja oddziela karty do głosowania do Sejmu i do głosowania do Senatu oraz podaje oddzielnie ich liczbę (liczba kart wyjętych z urny). Mąż zaufania odnotowuje te wielkości.

Przy wyjęciu i liczeniu kart wyjętych z urny należy zwrócić uwagę czy karty do głosowania mają autentyczną pieczęć i oryginalny wygląd ustanowiony przez PKW.

Uwaga: jeżeli ilość kart w urnie będzie choćby o jedną kartę większa niż wcześniej ustalona ilość wydanych kart/podpisów w spisie wyborców, sytuacja taka wymaga ponownego liczenia i wyjaśnienia, gdyż oznacza to, że została wrzucona karta nielegalna-fałszywa i fakt ten musi zostać zapisany w protokole i musi zostać podana przypuszczalna przyczyna tego faktu. Należy przejrzeć wtedy wszystkie karty pod kątem ich autentyczności (pieczęć, jakość wydruku itp.). Sprawa jest tym bardziej poważna, jeżeli ilość kart w urnie jest dużo większa niż ilość kart wydanych. Bezwzględnie należy dokonać weryfikacji kart pod względem ich autentyczności, a ewentualnie wykryte karty fałszywe muszą zostać zabezpieczone jako dowody w ewentualnym dochodzeniu.

Jeżeli kart w urnie jest mniej niż kart wydanych wyjaśnieniem może być stwierdzenie, że nie wszyscy wyborcy, którzy pobrali karty do głosowania wrzucili je do urny.

9.3. Ustalenie ilości głosów ważnych i nieważnych

- Ustalenie ilości głosów nieważnych

Komisja oddziela karty nieważne pokazując każdą kartę tak, aby wszyscy mogli potwierdzić jej nieważność. Po policzeniu kart nieważnych należy je zapakować i opieczetować tak, aby nikt nie mógł nic dodać ani wyjąć z paczki. Mąż zaufania powinien zwrócić uwagę na jakość zabezpieczenia.

Procedura zostaje przeprowadzona oddzielnie dla kart z głosami do Sejmu i do Senatu.

- Ustalenie ilości głosów ważnych

W dalszym ciągu prac komisja ustala liczbę głosów ważnych. Najpierw liczone są karty z głosami do Sejmu, a w następnie z głosami do Senatu. Najczęściej następuje wtedy wspólne liczenie głosów przez członków komisji, a potem sumowanie wyników.

Mąż zaufania powinien zwrócić uwagę czy członkowie komisji ze sztabów wyborczych, które podejrzewamy o złe intencje:

- nie próbują unieważnić tych głosów przez np. postawienie dodatkowego krzyżyka, przedarcie
- nie próbują wykraść lub podmienić kart do głosowania
- należy zwrócić uwagę czy członkowie komisji nie mają przy sobie długopisów. Jeżeli

mają, należy zwrócić na to uwagę przewodniczącemu komisji z prośbą, żeby poprosił o ich odłożenie.

Uwaga: mąż zaufania powinien zwrócić szczególną uwagę na głosy uznane za nieważne
Możliwe powody nieważności to:

- głosy oddane są na fałszywej karcie czyli karcie nie wydanej i opieczętowanej przez komisję
- na karcie brak skreśleń przez podanie znaku „x” na jakiegokolwiek kandydata
- na karcie skreśleni są kandydaci z różnych komitetów wyborczych
- karta jest przerwana

Mąż zaufania powinien spróbować odnotować ilości dla poszczególnych kategorii nieważnych głosów, zwłaszcza ilości kart pustych oraz kart źle wypełnionych.

9.4. Liczenie głosów ważnych oddanych na poszczególne komitety wyborcze

- Etap ten obejmuje następujące czynności:
 - grupowanie głosów na kupki
 - liczenie głosów na poszczególnych kupkach
 - zapisywanie policzonych ilości na arkuszach pomocniczych (procedura powtarzana jest oddzielnie dla kart z głosami do Sejmu i Senatu).

Uwaga: w czasie liczenia członkowie komisji powinni unikać niepotrzebnego pośpiechu i wykonywać wszystkie czynności bardzo dokładnie i spokojnie. Należy uważać na wszelkie przejawy zaaferowania i zamętu. Mąż zaufania powinien na bieżąco robić notatki z ustalanych ilości w czasie procesu liczenia tak, aby mógł mieć narzędzie kontroli przy późniejszym przygotowywaniu protokołu.

- Grupowanie głosów - segregowanie na „kupki”

Liczenie głosów odbywa się przez rozkładanie kart do głosowania na kupki poszczególnych komitetów wyborczych. Każda karta do głosowania powinna być pokazana członkom komisji i położona głosem **do góry!!** na konkretną kupkę. **Tu należy bardzo uważać, aby karty z głosami na kandydata z patriotycznego komitetu wyborczego nie zostały położone przypadkowo lub umyślnie na kupkę innego komitetu wyborczego. Należy dokładnie patrzeć, czy przewodniczący lub inna osoba kładzie pokazaną kartę na właściwą kupkę!!**

- Liczenie głosów na kupkach

Liczenie głosów na poszczególnych kupkach może być prowadzone na bieżąco przez dodawanie np. kreseczek na wcześniej przygotowanej liście komitetów, a następnie zliczenie ich. Dodatkowo jednak, zawsze należy zażądać policzenia i przejrzenia kart do głosowania na poszczególnych kupkach. Koniecznie należy zachęcać członków komisji z patriotycznych komitetów wyborczych do przeliczenia oraz przejrzenia kupek innych komitetów w celu sprawdzenia, czy nie znajdują się w nich „omyłkowo” (!!)

karty z głosem na kandydata z innego komitetu wyborczego. Ważne jest **fizyczne** przeliczenie kontrolne wszystkich kart na danej kupce.

- Podsumowanie ilości kart na wszystkich kupkach

Po policzeniu kart na poszczególnych kupkach następuje zsumowanie wszystkich wartości. Otrzymana wartość powinna być równa sumie wszystkich kart z ważnie oddanymi głosami (oddzielnie do Sejmu i do Senatu). Jeżeli otrzymana wartość jest inna, należy dokonać ponownego liczenia kart.

Uwaga: mała niezgodność wyniku może oznaczać zwykłą pomyłkę przy liczeniu. Niezgodność znaczna, powyżej np. 10 kart powinna już wzbudzić podejrzenia.

Zbyt mała ilość kart leżących na kupkach może oznaczać, że część kart uznanych wcześniej za ważne została wykradziona przez osoby pracujące w komisji w czasie segregowania i liczenia kart.

Zbyt duża wartość sumy oznacza, że do kupek zostały dorzucone karty. Znaczna rozbieżność w tym punkcie to poważna sytuacja wymagająca natychmiastowego wyjaśnienia i sprawdzenia ponownego wszystkich obliczeń łącznie

- Liczenie głosów oddanych na poszczególnych kandydatów z każdej listy

(Powyższa procedura jest z pewnymi modyfikacjami przeprowadzona oddzielnie dla kart z głosami do Sejmu i do Senatu)

9.5. Zabezpieczenie wszelkich dokumentów

Należy pamiętać o zabezpieczeniu wszystkich kart do głosowania, zarówno tych wyjętych z urny ważnych i nieważnych jak i tych niewykorzystanych w sposób uniemożliwiający dodawanie lub odejmowanie kart do plików lub zmianę ich treści. Karty z głosami ważnymi powinny być podzielone na pakiety, tak aby w przypadku wątpliwości można było szybko przeliczyć ponownie ilość kart w danym pakiecie.

9.6. Protokół z prac komisji

- Zapisywanie policzonych ilości do protokołu

Po zakończeniu liczenia komisja przygotowuje protokół z czynności obwodowej komisji wyborczej. Dane są wpisywane do protokołu na podstawie arkuszy pomocniczych. Ważne, żeby sprawdzić, czy zapisy protokołu odwzorowują wyniki fizycznego liczenia głosów. Mąż zaufania powinien na bieżąco zapisywać wszystkie podawane wielkości w czasie liczenia a potem porównać je z tymi w protokole.

- Podpisanie i obwieszczenie protokołu obwodowej komisji wyborczej

Natychmiast po podpisaniu protokołu przez wszystkich członków komisji, przewodniczący komisji zobowiązany jest do ogłoszenia wyników wyborów na zewnątrz lokalu wyborczego.

10. Raport męża zaufania.

10.1. Dane raportu męża zaufania

Formularz pomocniczy dla męża zaufania jest dostępny po opublikowaniu przez PKW wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych u koordynatorów swojego ugrupowania.

Mąż zaufania uzupełnia w miarę możliwości formularz pomocniczy zawierający wszystkie istotne dane z obwodowej komisji wyborczej.

Formularz pomocniczy zawiera dane zawarte w protokole obwodowej komisji wyborczej wg uchwały PKW z 11 lipca 2011 oraz dane dodatkowe.

10.2. Raport męża zaufania o wynikach wyborów w jego obwodzie

Po ostatecznym podpisaniu protokołu i uporządkowaniu sobie wszystkich danych mąż zaufania telefonicznie, sms'em, mailem lub w inny uzgodniony sposób przekazuje informacje o wynikach wyborów w nadzorowanym przez niego obwodzie do wojewódzkiego/okręgowego sztabu wyborczego swojego ugrupowania. Dane te mają zostać wprowadzone do niezależnego od państwowej komisji wyborczej elektronicznego systemu nadzoru i monitoringu wyników wyborów i wyeliminowaniu ewentualnych oszustw i wątpliwości na poziomie sumowania wyników przez okręgową komisję wyborczą.

11. Dostarczenie protokołu obwodowej komisji wyborczej do okręgowej komisji wyborczej oraz zabezpieczenie pozostałych dokumentów.

11. 1. Dostarczenie protokołu do komisji wyższego szczebla.

Przewodniczący komisji dostarcza w zamkniętej kopercie protokół z prac komisji obwodowej do komisji okręgowej. W tym czasie reszta komisji czeka w lokalu wyborczym na potwierdzenie, że protokół został przyjęty przez obwodową komisję wyborczą. Mąż zaufania może towarzyszyć przewodniczącemu komisji w dostarczaniu protokołu. Jest to wskazane wtedy, gdy przewodniczący zabiera ze sobą oprócz protokołów również pozostałą dokumentację wymienioną poniżej. W przypadkach, gdy dokumentacja pozostaje w komisji, a przewodniczący zabiera ze sobą tylko protokół dla Okręgowej komisji wyborczej, mąż zaufania powinien zostać w lokalu wyborczym celem nadzorowania zabezpieczenia i przekazania w depozyt.

11.2. Zabezpieczenie pozostałych dokumentów i przekazanie w depozyt.

- W czasie oczekiwania na potwierdzenie przyjęcia protokołu przez okręgową komisję wyborczą członkowie komisji zabezpieczają pozostałe dokumenty takie jak:
 - pakiety posegregowanych kart wyborczych (ważnych i oddzielnie nieważnych)
 - arkusze pomocnicze i niewykorzystane formularze protokołu również te błędnie wypełnione

- spis wyborców
- niewykorzystane karty do głosowania
- pieczęć komisji
- wszystkie uchwały i protokoły spotkań komisji

Gdy nie ma żadnych wątpliwości zabezpieczanie i zapakowanie dokumentów może zostać zrobione od razu po podpisaniu protokołu.

- przekazanie pozostałych dokumentów w depozyt

Po otrzymaniu informacji o przyjęciu protokołu przez Okręgową Komisję Wyborczą całość dokumentacji jest przekazywana w depozyt wójtowi/burmistrzowi/prezydentowi miasta. Sposób przekazania tych dokumentów jest wcześniej uzgadniany z wymienionymi podmiotami. Dokumenty te stanowią depozyt i są przechowywane w archiwum urzędu. Mogą być udostępniane tylko na żądanie Państwowej Komisji Wyborczej, Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych i prokuratury.

Uwaga: dokumenty te mają zostać zapakowane w jedną paczkę i zabezpieczone przed możliwością interwencji. Szczególnie ważne jest zabezpieczenie spisu wyborców tak, aby nikt nie mógł uzupełnić fałszywymi podpisami rejestru wyborców w celu dostosowania ilości podpisów do ilości podanej w protokole (przy założeniu, że wartość ta wcześniej została niezgodnie z prawdą zawyżona). Dobrze by było, gdyby zabezpieczony pakiet został podpisany przez wszystkich członków komisji. Ma to znaczenie w przypadku jakiegokolwiek dochodzenia czy kontroli, choć generalnie dobra praca uczciwych członków komisji i mężów zaufania powinna wyeliminować taką możliwość. Mąż zaufania powinien zwrócić uwagę na prawidłowe szczelne zabezpieczenie wszystkich dokumentów przekazywanych w depozyt.

Po przekazaniu wszelkich dokumentów odpowiednim jednostkom przewodniczący kończy oficjalnie pracę komisji.

12. Jeszcze raz o tym, co najważniejsze.

Pragnąc podsumować w jak najkrótszej formie najistotniejsze sprawy należy stwierdzić, że członkowie komisji oraz mężowie zaufania powinni skupić się na fizycznej kontroli i realnym policzeniu (!!):

- kart do głosowania będących w dyspozycji komisji (rano)
- podpisów w spisie wyborców po zamknięciu lokalu wyborczego (ilość kart wydanych)
- kart wyjętych z urny (ważnych i nieważnych)
- kart z głosami na poszczególne ugrupowania

Dodatkowo ciągły monitoring musi objąć:

- urnę wyborczą (czy ktoś nie dorzuca lub nie wyjmuje z niej głosów)
- spis wyborców (czy ktoś nie dodaje fałszywych podpisów)
- czyste karty do głosowania będące w posiadaniu komisji

— lokal wyborczy i jego otoczenie (czy ktoś nie uczestniczy w kupowaniu głosów)

Jeszcze raz o postawie męża zaufania.

Zachowanie czujnej postawy przy dobrym zrozumieniu czynności, które wykonują osoby pracujące w komisji wyborczej to główna broń każdego męża zaufania. Już sama jego obecność zniechęci wielu oszustów wyborczych do podejmowania jakichkolwiek prób fałszowania. Należy jednak pamiętać, że fałszerze mają swoich mistrzów, którzy dzięki specyficznym talentom i wieloletniej praktyce potrafią robić rzeczy, które normalnemu, uczciwemu człowiekowi mogą wydawać się nieprawdopodobne. Naszą odpowiedzią niech będzie spokojny profesjonalizm i wytrwałość, a u niektórych z nas również mistrzostwo w udaremnianiu i wykrywaniu fałszerstw wyborczych.

KONIEC